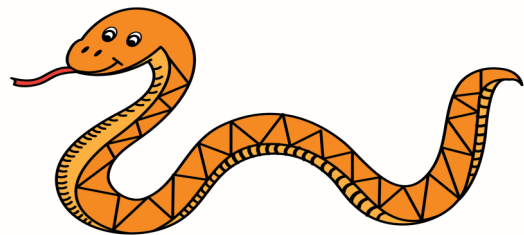

IDE OCH INSPIRATIONSHÄFTE

Tips på anpassning av lekar och aktiviteter för barn på tidig utvecklingsnivå

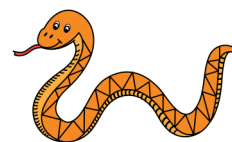
Arbetsättet och häftet är utarbetat och sammanställt i samband med gruppaktivitet på BUH av
Eva Fasten specialpedagog
Rakel Sköldulf specialpedagog
Maria Larsdotter habiliteringsbarnskötare
Gunilla Holm Persson habiliteringsbarnskötare
Barn och Ungdomshabiliteringen
Region Jämtland Härjedalen

Innehållsförteckning

3. Bakgrund
4. Samspel och kommunikation
5. Av och påklädning
6. Samling
7. Aktivitet stående
8. Aktivitet vid bordet
9. Lekar vid bordet
10. Lek och rörelse på golvet
11. Lek och rörelse på golvet
12. Upplevelselek vid stationer
13. Baka
14. Bygga koja
15. Måla
16. Vattenlek
17. Referenslista

BAKGRUND

Bakgrund

Barn i förskoleåldern är aktiva nästan jämt. Man leker, gör aktiviteter vid bordet, rör sig runt och utforskar i olika miljöer. I leken, samspelet och aktiviteterna sker hela tiden en utveckling och inläring av nya färdigheter.

För barn med olika funktionsnedsättningar är det ibland svårt att delta i aktiviteter på samma sätt som andra barn.

Barn och ungdomshabiliteringen i region Jämtland Härjedalen har därför utarbetat ett ide och inspirationshäfte med tips på anpassningar av lek och aktiviteter.

Häftet har bl.a. använts i BOA gruppen.

Syfte och arbetssätt

I BOA gruppen ger vi barn med flerfunktionsnedsättning möjlighet att träffas i en liten grupp för att prova på utvecklande aktiviteter där alla ska kunna delta utifrån sina förutsättningar.

Barnen kommer tillsammans med föräldrar, personal från förskola, resurser/assistenter.

I enkla, vanliga aktiviteter visar vi exempel på hur man kan anpassa material och miljön för att det ska väcka nyfikenhet hos barnet

Vi fokuserar på lek och aktivitetsutveckling, kommunikation och samspel för barn på olika nivåer samt hur man kan hitta en balans mellan aktivitet och vila. Vi pratar också om vikten av förberedelser med tecken, signaler eller symboler för att barnet ska veta vad som ska hända och känna sig trygg. En signal för aktivitet ökar förväntan och minnesbilder byggs upp hos barnen och känner igen. När barnet känner igen blir det sedan lättare att lägga till nya saker i aktiviteterna.

I gruppen kan man också dela med sig av idéer till varandra samt utbyta erfarenheter från olika miljöer. De aktiviteter vi utgår ifrån är det som barn i förskoleåldern brukar göra

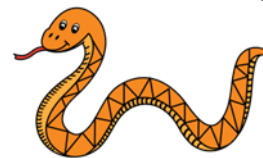
Aktiviteterna kan ibland filmas för att föräldrar, assistenter, personal från förskolan samt personal från BUH, tillsammans ska kunna diskutera och reflektera över barnets kommunikation och delaktighet. Detta är ett arbetssätt som utgår ifrån Marte Meo som betyder "Av egen kraft" och vill visa på möjliga vägar att utveckla samspel.

Målgrupp

Barn i förskoleåldern med flerfunktionsnedsättning där barnets behov av hjälp och stöd är stort i vardagen (t.ex. rörelsehinder, synnedsättningar, epilepsi, utvecklingsstörning.)

SAMSPEL OCH KOMMUNIKATION

Kommunikation uppstår i samspel mellan människor. Man överför ett budskap mellan två personer eller flera. Någon uppfångar budskapet, tolkar, reagerar och svarar och kommunikation har uppstått.

Alla kommunicerar på olika sätt med t.ex. ansiktsuttryck, ljud, handlingar och kroppsspråk.

Utifrån en persons förmågor och förutsättningar används olika hjälpmedel. Man förstärker med tecken, tal, signaler, symboler, talapparater, bilder och aktivitetskartor.

Det är alltid viktigt med en lyhörd, närvarande och fokuserad omgivning!

När man får svar på sitt agerande, blir förstådd och bekräftad kan det uppstå en medveten kommunikation.

Lek innebär möjlighet att utveckla imitation och turtagning som är grunder för samspel och kommunikation. Om man som vuxen blir bra på att uppfatta, stötta och delta i barnets lek har man goda förutsättningar att stimulera barnets kommunikation.

Exempel på lekar som stärker samspel och kommunikation:

- Tittut/gömma lekar.
Vuxen gömmer sig själv - gömmer barnet - gömmer saker
- Härmlekar - härma barnets egna ljud, gör olika ljudkedjor, använd kroppen - klappa, stampa, spela på trumma, bubbla i vatten. Härma rörelser, härma miner
- Upprepningslekar
En återkommande aktivitet utan större förändringar. Barnet känner igen vad som ska hända - det skapas en förväntan - det lockar till att uttrycka att man "vill igen", t.ex. gunga, snurra, åka balja, busa
- Tur tagningslekar, min tur - din tur, ge och ta lek, "här får du." - "får jag .."?
- Rulla boll till varandra - på golvet:
Hitta ett stadigt sittande där barnet ser bra, har bra balans och får fram sina armar och händer. Använd gärna stor boll med plingbollar i eller taggboll
- Rulla boll till varandra - vid bordet:
Hitta ett sittande eller stående där barnet sitter eller står stadigt, ser bra och fritt kan använda sina händer. Rulla boll över bordet till varandra. Använd olika storlekar, olika material och tyngd.

Ok nu har jag puttat iväg den!

Är du beredd!!!

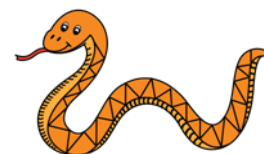
Oj, oj, oj jag undrar om han kan ta den ???

Jaaa! Jag har den!

AV OCH PÅKLÄDNING

Av och påklädning är en aktivitet som vi gör flera gånger varje dag. Vid varje tillfälle ges möjlighet till samspel och kommunikation, delaktighet och att stärka kroppsuppfattningen. Det börjar på skötbordet när den vuxna finns nära och kan se att barnet är med på det som ska göras. Man beskriver och förstärker upplevelsen av varje kroppsdel och hur man ska göra för att t.ex. få in armen i tröjan eller foten i byxorna.

Allt är en början på det som senare fortsätter med att barnet blir mer och mer delaktigt och vill prova själv.

Samspelet fortsätter när man sitter framför barnet, när man beskriver och ger feedback på det barnet gör och hjälper till att hitta lösningar.

Och till slut kan man lyckas på sitt sätt!

En del barn har inte förmågor för att klara sin av och påklädning själva men det betyder inte att man behöver missa detta tillfälle till inläring, samspel och delaktighet.

Vi kan underlätta genom att t.ex.

- anpassa i miljön och skapa en lugn plats utan störande inslag
- hitta hjälpmedel och sittande där barnet har störst möjlighet att vara delaktigt och där man får till ett bra samspel
- låter det få ta tid

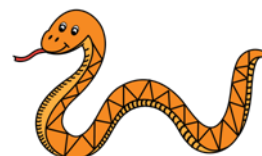
Att vara delaktig betyder inte att man ska göra allt själv utan:

- att man får vara med i sin takt utifrån sina förutsättningar och förmågor
- att man hinner med för att uppfatta och förstå vad som händer
- att man blir lyssnad på och får möjlighet att påverka
- att man får möjlighet att uppleva varje kroppsdel och rörelse för sig och på så sätt lära sig massor om sin kropp
- att man får prova själv och kanske guidas in i en rörelse man inte lärt sig än
- att man får känna att man varit med på sitt sätt när man ser att handen eller foten sticker fram!

Då är man delaktig!

SAMLING

På förskolan är det vanligt att man någon gång under dagen har en samling. Den kan användas på många olika sätt och ha olika syften.

Det kan t.ex. vara för

- Att utveckla gruppkänslan genom att hela gruppen träffas. Alla är viktiga och har en plats i gruppen och den egna personen tydliggörs.
- Att lära sociala färdigheter - sitta tillsammans, lyssna, vänta på sin tur
- Att samspela och kommunicera
- Att ge information, vara en start på dagen och en möjlighet att tydliggöra vad som ska hända

För att samlingen ska bli meningsfull för alla utformas den utifrån kunskap om varje barns förmåga att vara aktiv och delaktig. Anpassa för att det ska bli utvecklande och framförallt roligt för alla!

Det kan t.ex. vara

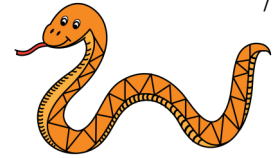
- att hitta ett bra sittande där alla barn kommer på samma nivå, sitter stadigt, ser bra och kan använda sina händer.
- att använda hjälpmedel så att barnet kan kommunicera och delta utifrån sina förutsättningar och vara en i gruppen.
- att barnen ser och kan fokusera på ledaren utan att störas av annat i miljön.

Exempel på samling

- Namnsång. Hälsa på varje barn gör dom uppmärksamma på den egna personen. Använd tecken eller touchkontakt där man talat in barnets namn. Använd en tydlig figur så barnet uppmärksammar när det är deras tur.
- Skicka trumman. Lyssna när dom andra spelar och skapa en förväntan ”när blir det min tur”? Alla får spela, alla Kan spela och alla lyssnar
- Lek och ramsor som förstärker kroppsuppfattningen, den egna kroppen och på de andra barnen som är med. t.ex. Hej hallå
- Avslutning - Tydliggör att samlingen är slut
T.ex.. ”Gunga lite grann” - sång i famnen, massage med taggball, gunga i filten, eller avslutningssång

AKTIVITET STÅENDE

7

Att göra aktiviteter stående ger en helt annan bild av omvärlden. Upplevelserna blir annorlunda och ger ny kunskap och erfarenhet som man har nytta av i sin utveckling.

Det stärker också skelettet och ger en bättre balans och kroppsposition.

Om barnet behöver ståskal - ha gott om tid när han/hon ska ställa sig och ha alla saker ni behöver nära och lättillgängliga.

- Förbered med passande signaler
- Hitta möjlighet till delaktighet t.ex. känna på ståskalet, sätta sig först och sträcka ut benen, vara med och spänna kardborrebanden.
- Förbered barnet innan man reser sig upp och ta det lugnt.
- Samma när barnet ska ur skalet. Ha gott om tid, hitta möjlighet till delaktighet, sitt en stund och stretcha, om möjligt rulla ur skalet själv.

Exempel på lekar:

Alla aktiviteter vid bordet, vattenlek, målaraktivitet, baka

Lekar i stora rum för att få uppleva rummet, farten, få snurra, åka framåt och bakåt, vara långt borta och komma nära.

Vara med i vanliga lekar t.ex. tingelinge tåget far, kom alla mina kycklingar, ringlekar, kurragömma

UPPTÄCKAR/SINNESPROMENAD INNE

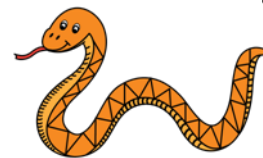
Gör en spännande ”väg” med olika stationer med upplevelser och upptäckter. Gå den många gånger tillsammans med barnet för att skapa en förväntan och igenkänning.

Exempel på stationer

1. Startsignal t.ex. touchkontakt på väggen ”Hej”
2. Touchkontakter med olika ljud, musikinstrument, stoppa bollar i rör
3. Stor hängande mobil - rockring, hängande fiberoptik, hängande luftig koja, mycket känsel och synintryck, mycket kroppsuppfattning
4. Liten mörkt tyst vrå med ljus upplevelser - mycket synintryck
5. Känselvägg /bord/upptäckarlådor - mycket känsel
6. Snurra, spring slalom
7. Markera avslut t.ex. gå genom ett draperi

GRIPA - SLÄPPA FUNKTIONEN

Barn plockar saker med sina händer hela tiden. Man smakar, luktar, känner, utforskar och får erfarenheter av olika material.

Handen är då ett viktigt arbetsredskap och där finns många känselreceptorer som kan ge mycket information.

Det är därför viktigt att ge alla barn möjlighet att använda sina händer så mycket som möjligt.

Om man själv inte kan leta upp olika saker eller ta dom i handen kan vi hjälpa och stimulera barnet genom att plocka fram lämpligt material.

”Att gripa är av grundläggande betydelse eftersom det är det sätt varpå barnet utforskar föremåls egenskaper samt utvecklar sina sinnen.” (Steg för Steg).

Aktiviteter där barnets gripa/släppa förmåga stimuleras kan planeras när barnet har ett stadigt sittande eller stående. Då har barnet bra balans och kan hålla fokus på att undersöka med sina händer och sträcka sig efter saker.

Barnet har först omedvetna, reflexmässiga rörelser i handen som sedan övergår till mer medvetna rörelser. Han/hon börjar att knuffa /slå till ett föremål oftast med handens ovansida. Där kan reflexen att öppna/stänga handen utlösas.

För ett barn som inte själv kan styra sina rörelser börjar man med att utnyttja denna reflex för att träna gripa - släppa funktionen. Genom beröring av handens ovansida med olika föremål kan man locka fram rörelse och handen öppnas om den är knuten. Man kan t.ex. använda eltandborste, flaskborste eller handmassageapparat.

Därefter kan man placera olika föremål inne i handen. Föremålen ska inte vara större än att de ryms. Sen kan man ta saker som kan hållas med båda händerna och saker som stimulerar till manipulation.

Börja med föremål med fast skrovlig yta vilket påverkar den grova känseln.

Därefter mjukare material vilket utvecklar den finare känseln.

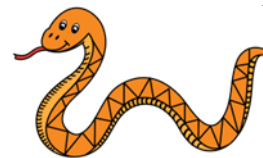
Och sen material som ändrar form vilket utvecklar olika fingerrörelser

Planera aktiviteter och material utifrån den nivå barnet befinner sig. Hjälプ barnet att lära in nya rörelsemönster genom att försiktigt guida tillsammans med barnet.

UTVECKLING AV GRIPFÖRMÅGAN

EXEMPEL PÅ LEKMATERIAL VID BORDET

- Individuellt anpassade känsel/utforskar - lådor t.ex. plastburkar, skokartonger, glasslådor, påsar av olika storlekar och material
- Saker med olika struktur, storlek, tyngd, form, ljud o.s.v.
Saker som går att stoppa in i något annat, som går att banka med, stapla på varandra, rulla m.m.
- Känsel/upptäcka - plattor av kartongbitar
Papper med olika struktur, färg och konsistens. Olika saker som låter. Platta med guldplattor som ger ljuseffekter
Saker som går att fästa med magneter och kardborreband för att locka till att dra loss
- Touchkontakter kopplade till leksaker, bandspelare, fläkt, hushållsmaskiner, lampa
- Stora lådor/ ugnsplåtar med olika material
påsar med ärtor, makaroner, sand, kulor, stenar eller annat som ger mycket känsel och ljud intryck med små rörelser.

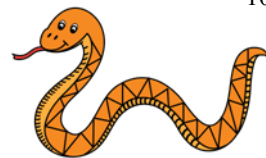

Exempel på lekaktivitet

- Spruta grädde på en spegel, spruta på sylt, titta / känna/smaka
- Känselhinkar, påsar eller tallrik med t.ex. bönor, mjöl, slime, makaroner
- Potatismjölballonger
- Ljummen playdohdeg eller slime
Tänk på hur materialet är placerat för att barnet ska kunna att se och nå.
- Rulla bollar över bordskanten. Använd olika storlekar, olika material, och tyngd.
Bollarna försvinner ner på golvet - kommer upp igen
Ramlar ner på en ugnsplåt - kommer upp igen
Ramlar ner i en genomskinlig burk - plocka upp igen
Ramlar ner i vatten - plocka upp igen
Stoppa ner i en tät burk - plocka upp igen

Och så har man lärt sig att saken som försvann
finns fortfarande kvar
och att man kan faktiskt få en person att ta upp den till mig igen.
Jag kan påverka.
Och sen kan jag lära mig att plocka i och ur.
Spännande!

LEK OCH RÖRELSEUPPLEVELSER PÅ GOLVET

Rörelsen är beroende av vår kroppsuppfattning vilken ger oss information om olika delar av kroppen. Vi får också information om förhållandet mellan delarna i kroppen samt de rörelser som varje del ska genomföra.

Kroppsuppfattning får vi från upplevelser i lek och vardagsaktiviteter och socialt samspel. Alla barn har inte förmågan att själv styra sin motorik och rörelse. De kan behöva hjälp till upplevelser som ger information om den egna kroppen, för att utveckla sin kroppsuppfattning.

Kroppsuppfattning utvecklas inom tre områden

Kognitivt - att kunna peka och benämna, namnge och förstå förhållandet mellan delarna

Socialt - att förstå att jag hör ihop med min kropp, jag vill och jag vågar

Perceptuellt - att uppfatta information, avväga kraft och riktning, balansera, tolka och känna igen olika signaler, adekvat använda olika kroppsdelar.

I detta häfte ger vi exempel på aktiviteter framförallt utifrån det perceptuella området.

Den perceptuella utvecklingen påverkas av det vestibulära = balanssinnet, taktila = känselsinnet och kinestetiska = muskelsinnet

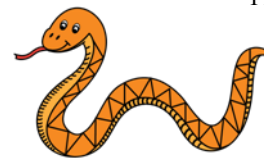
Vestibulära sinnet - balanssinnet, ger upplysningar om huvudets läge i förhållande till kropp, armar och ben. Hur det känns i olika lägen, när man lutar sig, snurrar eller t.ex. ska stanna i en rotation utan att trilla. Information som kan tala om ifall det är individen eller omgivningen som rör sig.

Exempel på aktiviteter:

Gungor, platta eller runda, möjlighet att gunga med olika lägen på kroppen, rullbräda, stor boll som man kan sitta/ligga på, uppleva fart och riktningar på olika höjder - (i vagn, i ståskal, i balja på hjul med och utan bollar) gunga i filt, snurra, ligga/sitta i hängmatta

Taktila sinnet - känselsinnet, ger upplysning om beröring, ytstruktur, temperatur, tryck

Exempel på aktiviteter och material:

Känslplatta i hörn, känselmaterial för händer och fötter, prasselfilt, örngott med prasselpapper, wellpapp, omslagspapper, smörgåspapper, tygpåsar med ärtor, ris, tallrikar under händer - armbågar, lågt hängande mobiler, bollmassage, bollar med olika tyngd, konsistens och struktur

Kinestetiska sinnet - muskelsinnet, ger upplysningar om leder och muskler. Förnimmelser från den egna kroppen uppstår när vi rör på oss. Man får information om spänningstillstånd och kroppsdelars läge och vad kroppen kan användas till.

Exempel på aktiviteter och material: rulla nerför backe/kil, brottas och busa, leka i koja, lilla huset, litet tält, resonansplatta, hängande petflaskor, ekoljudburk, hängande rockringsmobil, koja hängande från tak, krypa i tunnel

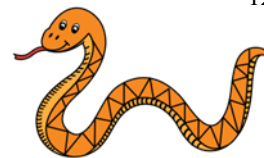
Vi vill i alla aktiviteter locka och stimulera barnen till egna rörelser genom att ha material nära t.ex. i lilla huset och omslutande mobiler. Vi vill stimulera syn och hörseln genom att ha material som syns och hörs på ett bra sätt.

Att skapa ljud och känna olika saker stimulerar till ökad aktivitet och lockar till upprepade rörelser.

Det som började som omedvetna rörelser blir en medveten rörelse.

Oorganiserade, omedvetna rörelser är grunden för att utföra medvetna rörelser.

UPPLEVELSELEK VID STATIONER UTE OCH INNE

Barn rör sig mycket när dom är både ute och inne. Dom springer runt, klättrar och kryper. Att röra sig ger många upplevelser och kunskap man har nytta av.

Köra/springa fort, stanna - starta, känslan av luft och vind om man tar sig fram fort, svänger, snurra, framåt - bakåt. o.s.v. Allt blir olika känslor och upplevelser som man tar med sig, och känner igen när man gjort det några gånger. Det kan också skapa en förväntan och motivation till att vilja göra det igen.

Att hitta saker inne och ute och att utforska ger också mycket kunskap. Hårt/mjukt, ojämnt/slät, långt/kort, kallt/varmt, olika former, runt kan rulla, om man doppar i vatten blir det vått, sten är hårt - skinn är mjukt. o.s.v. Allt är kunskap och erfarenheter som man har användning av.

Hur kan man få uppleva allt detta om man inte själv har förmågan att ta sig fram, plocka saker och undersöka?

Exempel på aktiviteter

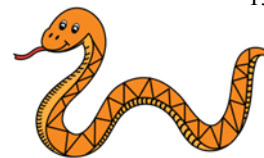
- I vagnen - Gå, springa, snurra, stoppa, stanna o.s.v. Läs av barnets reaktion
I en balja på hjul – samma upplevelser men barnet befinner sig i ett annat läge med kroppen och en annan nivå så upplevelsen blir annorlunda.
- Promenad, förstärk upplevelser efter vägen, ta med egna känsellådor/påsar/luftburk att plocka saker som går att undersöka. Tydliggör rörelser i vagnen
- Spännande stationer inne eller ute där det händer saker som lockar till att man vill ta sig dit, utforska och göra igen.
- Gå i olika miljöer ute - genom skogen, vid vattnet, vid grillplatsen, gå nära t.ex. väggar, in och ut i olika hus, upp och ner i hissar o.s.v. Förstärk och uppmärksamma alla intryck, syn, hörsel, känsel, lukt, rörelse och kanske smak
- Gemensamma lekar ute och inne t.ex. Björnen sover, under hökens vingar kom, tåget är försenat, kom alla mina kycklingar.

SINNES/UPPLEVELSEBANA UTE - exempel

- Gör en avgränsad slinga med tydlig början och slut och sinnesupplevelser efter vägen. Att gå samma väg med samma upplevelser gör att barnet känner igen och det skapar en förväntan. Man vet vad som ska hända och är förberedd.
- Startsignal - t.ex. slå till ett vindspel
- Ljudupplevelse - speldosa/uppleva läge och avstånd, långt ifrån/nära, köra framåt - backa. Förstärka ljudet med t.ex. en plåtburk, eller stå under ett paraply
- Luktupplevelser – stora glasburkar med olika lukter
- U-sväng, nu går vi åt ett annat håll, annan känsla t.ex. vinden från ett annat håll
- Ljud och känsel upplevelser - t.ex. krypa in under ett träd, lyssna på fågelkvitter, känna på barren, skaka på kvistarna så att det ramlar saker
- Upplevelser med kroppen - köra på ojämn väg - åka slalom

BAKA

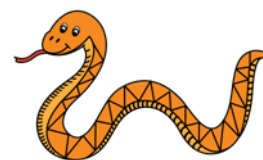
Tex. muffins eller chokladbollar

Förbered och plocka fram allt du behöver. Lägg ingredienser i bra kärl som är lätta att ta ur. Hitta lämpliga verktyg så barnet kan greppa och vara så delaktig som möjligt. Arbeta vid ett bra bord som är lätt att överblicka och att komma nära. Se till att barnet har ett stabilt stående eller sittande så att han/hon kan få fram sina armar och händer. Tänk på var det blir bäst ljus och i vilken vinkel han/hon ser bäst.

- Förbered barnet med en lämplig signal t.ex. tvätta händerna
- Ta en ingrediens i taget och förstärk alla egenskaper, konsistenser och moment
- Placera ingredienser på svart papper för att skapa kontraster
- Rulla på ägget, känn att det är kallt, lukta
- Känn och smaka på mjöl och socker
- Prova att vispa, upplev rörelsen, känn hur elvispen vibrerar, lyssna hur den låter
- Koppla om möjligt elvisp till touchkontakt så barnet kan påverka genom att trycka av och på
- Smaka degen
- Grädda, känn lukten
- Smaka - MUMS!
- Avsluta med att diska

KOJBYGGE

Att bygga koja är spännande för alla barn och lockar till nyfikenhet.

Med fantasins hjälp motiverar man barnet till att delta. Resultatet blir olika beroende på vilka erfarenheter man har sedan tidigare.

Kojan för det lilla barnet är när man täcker över något eller t.ex. kryper under ett bord för att sedan längre fram bli något man bygger upp.

Först bara med en kant som markerar var man är ute och var man är inne. I nästa steg utvecklas kojbygget med kuddar som läggs bredvid varandra för att sen läggas ovanpå till en hög vägg. Dörren blir en öppning mellan kuddarna. Med fantasins hjälp ser man sedan om behovet finns av tak och ett golv. Allt anpassas utifrån den nivå barnet befinner sig på och de förmågor barnet har.

Genom att vara aktiv i kojbygget får barnet:

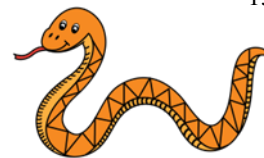
- känna **delaktighet** i att bygga kojans tillsammans
- **kunskap, information** och **erfarenheter** genom att t.ex. känna på kuddarna, storlek, tyngd och material
- känna att **jag kan** utifrån sin egen förmåga genom att bära, putta, sparka eller köra fram kuddarna till koja, stärker **kroppsutfattning**
- **upplevelser** av var jag har min kropp i förhållande till det som finns runt omkring när man kryper in och ut, stärker **rumsuppfattning**
- känna hur väggarna byggs upp, högre och högre och uppleva känslan när taket läggs på och man kan **fantisera** tillsammans och uppleva spänning

När kojans är klar får man känna närheten av allt och alla inne i kojans. Det kan bli extra spännande om man lyser med en ficklampa och provar olika ljudsaker

Och när man lekt klart hjälps alla åt att riva kojans. Drar bort taket, puttar omkull kuddarna och städar. Avslutande lek kan vara med det som varit tak - fallskärm eller en stor filt, där man kan åka under, ligga ovanpå eller gunga i.

MÅLA

Förbered och plocka fram allt du behöver. Arbeta vid ett bra bord som är lätt att överblicka och att komma nära. Se till att barnet har ett stabilt stående eller sittande så att han/hon kan få fram sina armar och händer. Tänk på var det blir bäst ljus och i vilken vinkel han/hon ser bäst.

Hitta lämpliga verktyg så barnet kan greppa och vara så delaktig som möjligt.

- Förbered barnet med en lämplig signal för att börja aktiviteten t.ex. sätta på målartröja
- Använd olika färger med olika konsistens och temperatur t.ex. fingerfärg, vetemjölsfärg, florsockerfärg
- Använd det verktyg som passar barnet t.ex. händerna, penslar med olika grepp och storlek, skumgummibit, rakpensel

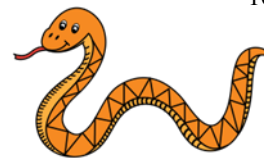

- Skapa kontraster, t.ex. markera runt papperet med en ”ram”
- Förstärk synupplevelser med olika färg på papper - t.ex. svart, neonfärger

- Anpassa för att få olika vinklar, t.ex. med bokstöd eller staffli så att barnet ser bra och får fram sina händer

VATTENLEK

Att leka med vatten är en aktivitet som nästan alltid är rolig. Den går att göra både när man står eller när man sitter.

Förbered och plocka fram allt du behöver. Arbeta vid ett bra bord som är lätt att överblicka och att komma nära. Se till att barnet har ett stabilt stående eller sittande så att han/hon kan få fram sina armar och händer. Tänk på var det blir bäst ljus och i vilken vinkel han/hon ser bäst. Vattenlek ger mycket känsel, ljud och syn upplevelser. Börja alltid försiktigt och var uppmärksam på hur barnet reagerar så det inte blir för kraftiga upplevelser som är svåra att tolka.

Exempel

VATTENLEK VID TVÄTTSTÄLL

- Förbered med lämplig signal t.ex. plastförkläde
- Stå vid tvättställ. Använd skum, färgat vatten, petflaskor med färgat vatten
- Olika tvålar, såpa, istärningar
- Förstärk synupplevelsen genom att stå framför en spegel, ha en mörk bakgrund, släck ner i rummet och använd punktbelysning eller ställ en stor svart skärm runt barnet.
- Avsluta med att ta bort vattnet, plocka bort sakerna och torka sig länge med handduken

VATTENLEK MED FOTBALJA

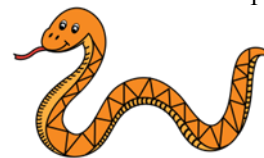
- Förbered med lämplig signal t.ex. känna på baljan
- Kan vara både för händerna eller för fötterna
- Endast vatten i baljan. Kör olika fart på vibrationer.
- Förstärk upplevelsen med olika saker i vattnet tex. stenar
- Inget vatten i baljan men vibrationer med t.ex. sand
- Markera avslut med att stänga av, plocka bort och torka sig länge

VATTENLEK - Att vara med och diska!

Det roligaste och enklaste

Litteraturlista

Ayres, Jean (1983) Sinnenas samspel hos barn

Feldtman, K (1998) I sinnenas värld, Rörelse kroppsuppfattning

Granlund, M, Olsson, C (1989) Samspel, lekar och aktiviteter som utvecklar kommunikation

Sandell, K (1988) Steg för Steg

Nielsen, Lillie (1979) Grip och du kan begripa

Nielsen, Lillie Medan vi väntar

Brodin, J (1991) Att tolka barns signaler

David Brown (2013) Sinnenas samspel - en artikelsamling

